ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 17.3.2006
COM(2006) 134 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η ανανεωμένη πολιτική της ΕΕ για τον τουρισμό: για μια ισχυρότερη σύμπραξη υπέρ του ευρωπαϊκού τουρισμού

1. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

1.1. Η πρόκληση της ανάπτυξης και των θέσεων εργασίας

Το Φεβρουάριο του 2005 η Επιτροπή πρότεινε ένα νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισσαβώνας, επικεντρώνοντας τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε δύο κύριους στόχους: την επίτευξη ισχυρότερης, βιώσιμης ανάπτυξης και τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας[1].

Από το 1997, το δυναμικό του τουρισμού για τη δημιουργία απασχόλησης και ανάπτυξης έχει αναγνωριστεί επανειλημμένα σε επίπεδο ΕΕ.[2] Η παγκοσμιοποίηση, οι δημογραφικές αλλαγές και η εξέλιξη των μεταφορών είναι παράγοντες καθοριστικής σημασίας για την προώθηση της ταχείας ανάπτυξης αυτού του κλάδου. Η Ευρώπη, με τα ποικίλα αξιοθέατα και με την ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών της, είναι ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο. Επομένως, ο τουρισμός αποτελεί μια δραστηριότητα που μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Ο τουρισμός είναι διατομεακός κλάδος δεδομένου ότι περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία υπηρεσιών και επαγγελμάτων που συνδέονται με πολλές άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Έχει επίδραση σε κλάδους όπως οι μεταφορές, τα οικοδομικά και τεχνικά έργα, το λιανικό εμπόριο, καθώς και στους πολυάριθμους τομείς παραγωγής προϊόντων που έχουν σχέση με διακοπές ή παροχής υπηρεσιών σχετικά με επαγγελματικά ταξίδια. Μολονότι μερικές μεγάλες διεθνείς εταιρίες συνεισφέρουν στον κλάδο, αυτός κυριαρχείται από ΜΜΕ. Υπό το στενότερο ορισμό της, η ευρωπαϊκή τουριστική βιομηχανία παράγει πάνω από το 4% του ΑΕγχΠ της Κοινότητας και περιλαμβάνει περίπου 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις στις οποίες απασχολείται το 4% περίπου του συνολικού εργατικού δυναμικού (ποσοστό που αντιπροσωπεύει, κατά προσέγγιση, 8 εκατομμύρια θέσεις εργασίας). Συνεκτιμώντας τους συνδέσμους με άλλους κλάδους, εκτιμάται ότι η συμβολή του τουρισμού στο ΑΕγχΠ ανέρχεται σε 11% περίπου, και ο κλάδος απασχολεί πάνω από το 12% του εργατικού δυναμικού (24 εκατομμύρια θέσεις εργασίας).

Το ποσοστό δημιουργίας θέσεων εργασίας στον τουρισμό είναι υψηλότερο από το μέσο όρο σε σύγκριση με την ευρωπαϊκή οικονομία συνολικά. Την τελευταία δεκαετία, το ποσοστό ετήσιας αύξησης των απασχολουμένων στον τομέα HORECA (ξενοδοχεία, εστιατόρια και καφενεία) ήταν σχεδόν συνεχώς υψηλότερο από το ποσοστό αύξησης του συνόλου της απασχόλησης[3]. Σημαντικός λόγος για τον οποίο η τουριστική βιομηχανία συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας ιδίως για τις γυναίκες, τους νέους και τα άτομα με χαμηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων, είναι ο υψηλός βαθμός μερικής απασχόλησης και οι ευέλικτες συνθήκες εργασίας. Η ευελιξία αυτού του εργατικού δυναμικού πρέπει να συνοδεύεται από κατάλληλα μέτρα για την ασφάλεια της θέσης εργασίας και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων.

Ο τουρισμός παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της συντριπτικής πλειονότητας των ευρωπαϊκών περιφερειών. Οι υποδομές που δημιουργούνται για την τουριστική δραστηριότητα συμβάλλουν στην τοπική ανάπτυξη, ενώ είτε δημιουργούνται, είτε

---

1 COM (2005) 24 της 2.2.2005.
2 Βλέπε: http://europa.eu.int/comm/enterprise/services/tourismeu.htm#factsandfigures
3 Eurostat- Statistics in focus 32/2005

διατηρούνται θέσεις εργασίας σε περιοχές που βρίσκονται σε βιομηχανική ή αγροτική παρακμή ή που υφίστανται αστική ανάπλαση. Η ανάγκη για βελτίωση της ελκυστικότητας των περιφερειών επιδρά ως κίνητρο για έναν αυξανόμενο αριθμό προορισμών και ωθεί τους ενδιαφερόμενους φορείς να στραφούν προς πρακτικές και πολιτικές περισσότερο βιώσιμες και φιλικές προς το περιβάλλον. Ο αειφόρος τουρισμός διαδραματίζει μείζονα ρόλο στη διατήρηση και την αναβάθμιση της πολιτιστικής και της φυσικής κληρονομιάς σε έναν ολοένα μεγαλύτερο αριθμό τομέων, από τις τέχνες έως την τοπική γαστρονομία, τη λαϊκή τέχνη ή τη διατήρηση της βιοποικιλότητας[4]. Αυτό με τη σειρά του επηρεάζει θετικά τη δημιουργία απασχόλησης και ανάπτυξης. Η Επιτροπή και οι ενδιαφερόμενοι φορείς στον κλάδο του τουρισμού έχουν αναγνωρίσει το γεγονός και εργάζονται δραστήρια για την κατάρτιση μιας Ευρωπαϊκής Ατζέντας 21 για τον τουρισμό.

Χάρη στον τουρισμό, οι επισκέπτες σε ευρωπαϊκούς προορισμούς έρχονται σε επαφή με τις αξίες μας και την κληρονομιά μας. Ο τουρισμός συνεισφέρει στη βελτιωμένη κατανόηση μεταξύ των λαών και βοηθά στη διαδικασία διαμόρφωσης της ευρωπαϊκής ταυτότητας. Προωθεί επίσης το διαπολιτισμικό διάλογο μέσω της επαφής διαφόρων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών ομάδων.

Η πρόσφατη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αυξήσει την ποικιλία των ευρωπαϊκών τουριστικών προορισμών και προϊόντων, προσφέροντας πολυάριθμα φυσικά και πολιτιστικά αξιοθέατα που συχνά ήταν άγνωστα σε πολλούς ευρωπαίους πολίτες. Η ανάπτυξη του τουρισμού στα νέα κράτη μέλη και στις υποψήφιες χώρες θα συμβάλει στη δημιουργία ανάπτυξης και απασχόλησης από την ευρωπαϊκή τουριστική βιομηχανία.

Ο τουρισμός είναι, επομένως, σημαντικός κλάδος για την ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας· η εφαρμογή της δεν αφορά αποκλειστικά τις δημόσιες διοικήσεις. Η ανταπόκριση στις προκλήσεις της Λισσαβώνας πρέπει να συμπεριλαμβάνει όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς σε επίπεδο ΕΕ, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε μια ανανεωμένη σύμπραξη υπέρ της ανάπτυξης και της απασχόλησης.

1.2. Οι προκλήσεις για τον τουρισμό

Οι αλλαγές στη δημογραφική διάρθρωση της Ευρώπης θα έχουν σοβαρό αντίκτυπο στον τουρισμό. Ο αριθμός των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (65 ετών και άνω) θα συνεχίσει να αυξάνεται, δεδομένου ότι ο πληθυσμός συνολικά έχει καλύτερη υγεία, μεγαλύτερο προσδόκιμο επιβίωσης και μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη απ' ό,τι οι προηγούμενες γενεές. Κατά συνέπεια, αναμένεται να αυξηθεί ο αριθμός των ατόμων άνω των 50 ετών που ταξιδεύουν συγκριτικά πολύ περισσότερο.

Παράλληλα με αυτή τη σημαντική αύξηση του τουρισμού, θα σημειωθεί μια αλλαγή στη δημόσια ζήτηση αναφορικά προς τα είδη τουρισμού. Αναμένεται ότι ο τουρισμός για λόγους υγείας και ο τουρισμός που συνδέεται με την πολιτιστική και τη φυσική κληρονομιά θα σημειώσει τη μεγαλύτερη αύξηση.

Παρόλο που η Ευρώπη είναι η περιοχή που δέχεται τους περισσότερους τουρίστες στον κόσμο, οι διεθνείς αφίξεις αυξάνονται σε χαμηλότερο ποσοστό απ' ό,τι ο παγκόσμιος μέσος όρος. Εμφανίζονται και αναπτύσσονται περαιτέρω νέοι ανταγωνιστικοί προορισμοί, με

4 Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη 2005 – 2010. Βλέπε: http://europa.eu.int/comm/sustainable/sds2005-2010/index_en.htm

καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες που εντείνουν ακόμη περισσότερο τον ανταγωνισμό που αντιμετωπίζει διεθνώς η ΕΕ.

Αναγνωρίζεται, επίσης, ότι ο τουρισμός μπορεί να γίνει θύμα της ίδιας του της επιτυχίας αν δεν αναπτυχθεί με αειφόρο τρόπο. Η βιοποικιλότητα, η λειτουργία των οικοσυστημάτων, οι φυσικοί πόροι και η μη ανανεώσιμη πολιτιστική κληρονομιά, ή ακόμη και η λειτουργία των αστικών περιοχών, ενδέχεται να απειληθούν από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη του τουρισμού. Η οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα αποτελούν βασικούς παράγοντες για την ανταγωνιστικότητα των προορισμών και την ευημερία των πληθυσμών, καθώς επίσης και για τη δημιουργία απασχόλησης και τη διαφύλαξη και αναβάθμιση των φυσικών και πολιτιστικών πόλων έλξης.

Για να αντιμετωπίσει προκλήσεις όπως η δημογραφική αλλαγή, ο εξωτερικός ανταγωνισμός, η ανάγκη βιωσιμότητας και η ζήτηση ειδικών μορφών τουρισμού, η Ευρώπη πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της. Η περισσότερο ανταγωνιστική τουριστική βιομηχανία και οι βιώσιμοι προορισμοί θα συνέβαλλαν ταυτόχρονα περαιτέρω στην επιτυχία της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβώνας, στην ικανοποίηση των τουριστών και στη διασφάλιση της θέσης που κατέχει η Ευρώπη ως ο υπ' αριθμόν 1 τουριστικός προορισμός στον κόσμο.

1.3. Διάλογος και σύμπραξη μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων στον κλάδο του τουρισμού

Ο τουρισμός είναι μια δραστηριότητα στην οποία εμπλέκεται μεγάλη ποικιλία ενδιαφερόμενων φορέων και μέτρων πολιτικής σε διάφορα επίπεδα. Οι παραπάνω επηρεάζουν και επηρεάζονται, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα, από την ανάπτυξη του τουρισμού. Ο διάλογος μεταξύ των κοινωνικών εταίρων του κλάδου, των ενδιαφερόμενων φορέων και των δημόσιων αρχών είναι αναγκαίος προκειμένου να δοθεί προώθηση στην αρμονική και αειφόρο ανάπτυξη του τουρισμού.

Εξίσου απαραίτητες είναι οι συμπράξεις μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων φορέων σε κάθε επίπεδο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων που αφορούν τον τουρισμό. Οι συμπράξεις πρέπει να αποτελούν κεντρική συνιστώσα της δράσης σε όλα τα επίπεδα (ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό· στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα).

2. Η ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο ευρωπαϊκός τουρισμός απαιτούν μια συνεκτική πολιτική ανταπόκριση σε επίπεδο ΕΕ. Η πολιτική αυτή πρέπει να επικεντρώνεται σε σαφείς και ρεαλιστικούς στόχους, κοινά αποδεκτούς από τους υπευθύνους για τη λήψη αποφάσεων, τους εργοδότες και τους εργαζομένους, καθώς και από τους τοπικούς πληθυσμούς. Πρέπει να χρησιμοποιεί με τον καλύτερο τρόπο τους διαθέσιμους πόρους και να εκμεταλλεύεται κάθε πιθανή συνέργεια. Πρέπει να εκμεταλλεύεται το πλήρες φάσμα των ενεργειών που έχουν προηγηθεί και να προσφέρει εμφανή προστιθέμενη αξία στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές και μέτρα. Κατά συνέπεια, κάθε πολιτική για τον ευρωπαϊκό τουρισμό πρέπει να είναι συμπληρωματική προς τις πολιτικές που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή σκοπεύει να θεσπίσει μια ανανεωμένη ευρωπαϊκή πολιτική για τον τουρισμό, με βάση τις εμπειρίες που έχει αποκομίσει μέχρι σήμερα και ανταποκρινόμενη στις σημερινές προκλήσεις. Κύριος στόχος της πολιτικής αυτής θα είναι **η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής τουριστικής βιομηχανίας και η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας μέσω της αειφόρου ανάπτυξης του τουρισμού στην Ευρώπη και παγκοσμίως.**

Για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής η Επιτροπή θα αναπτύξει στενή συνεργασία με τις αρχές των κρατών μελών και τους ενδιαφερόμενους φορείς της τουριστικής βιομηχανίας.

Με βάση την πείρα που έχει αποκομίσει μέχρι σήμερα και τις ανταλλαγές απόψεων με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων φορέων, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα καταλληλότερα μέσα για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής είναι ο συντονισμός στο εσωτερικό της Επιτροπής και στο εσωτερικό των εθνικών αρχών, η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων και η λήψη ειδικών μέτρων στήριξης.

Οι κύριοι τομείς στους οποίους θα επικεντρωθεί η πολιτική είναι οι εξής:

2.1. Η ενσωμάτωση των μέτρων που επηρεάζουν τον τουρισμό

2.1.1. Βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου

Σε πολλούς τομείς πολιτικής, οι κανονιστικές ρυθμίσεις μπορεί να αποβούν ιδιαίτερα σημαντικές για την ανταγωνιστικότητα της τουριστικής βιομηχανίας και των τουριστικών προορισμών. Με δεδομένο το μεγάλο αριθμό πολιτικών που επηρεάζουν τον τουρισμό, είναι αναγκαίο να δοθεί ενεργός προώθηση στη βελτίωση των κανονιστικών ρυθμίσεων, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στην ανακοίνωσή της για τη «Βελτίωση της νομοθεσίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση»[5], η Επιτροπή παρουσιάζει μια αναθεωρημένη προσέγγιση για την περαιτέρω προώθηση της βελτίωσης των κανονιστικών ρυθμίσεων με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Επίκεντρο αυτής της προσέγγισης είναι:

(1) να βελτιωθεί και να επεκταθεί η χρήση της αξιολόγησης του αντικτύπου (ΑΑ) των νέων προτάσεων. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση εξασφαλίζει την πλήρη συνεκτίμηση του τουρισμού σε κάθε εργασία ΑΑ για προτάσεις που είναι πιθανό να επηρεάσουν τον κλάδο,

(2) να εξετάζονται αναλυτικά οι εκκρεμούσες νομοθετικές προτάσεις, και

(3) να απλοποιηθεί η ισχύουσα ευρωπαϊκή νομοθεσία[6]. Στη νομοθεσία αυτή θα περιλαμβάνεται, για παράδειγμα, η οδηγία για τα οργανωμένα ταξίδια και η οδηγία για τη χρονομεριστική μίσθωση· η τελευταία θεωρείται ζήτημα προτεραιότητας.

---

5 COM (2005) 97 της 16.3.2005.

6 Παράδειγμα της ήδη εγκριθείσας νομοθεσίας είναι η οδηγία 2005/36/ΕΚ η οποία ενοποιεί και εκσυγχρονίζει τους ισχύοντες κανόνες που ρυθμίζουν την αναγνώριση των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης για να διευκολύνεται η παροχή υπηρεσιών από τους επαγγελματίες στον κλάδο του τουρισμού.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις τακτικές διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τον τρόπο περαιτέρω ανάπτυξης του προγράμματος της απλοποίησης τα επόμενα χρόνια. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς του κλάδου του τουρισμού καλούνται να συμμετάσχουν ενεργά σε αυτή την προσπάθεια βελτίωσης του κανονιστικού πλαισίου. Τα εγχειρήματα αυτά πρέπει να επεκταθούν και σε εθνικό επίπεδο ώστε να αποφεύγεται η σώρευση διοικητικού φόρτου εργασίας για την τουριστική βιομηχανία.

2.1.2. Συντονισμός των πολιτικών

Οι περισσότερες κοινοτικές ενέργειες που αποσκοπούν στη στήριξη της ανταγωνιστικότητας του ευρωπαϊκού τουρισμού εκτελούνται από τα μέσα πολιτικής για τις επιχειρήσεις. Ωστόσο, πολλές άλλες ευρωπαϊκές πολιτικές μπορεί να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα τον τουρισμό[7].

Κάθε χρόνο θα προσδιορίζεται ποιές από τις πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής ενδέχεται να επηρεάσουν τον τουρισμό, κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται ότι ο αντίκτυπός τους στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου θα συνεκτιμάται σε πρώιμο στάδιο. Η πρακτική αυτή συνάδει με το αίτημα που διατύπωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην έκθεση του 2005 για τις νέες προοπτικές και προκλήσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού.[8]

Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειές της να ενημερώνει τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής για τον τουρισμό εγκαίρως, με αποτελεσματικότητα και διαφάνεια, για όσες από τις πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εργασίας της αφορούν τον τουρισμό. Κατ' αυτό τον τρόπο οι δημόσιες διοικήσεις, με τη σειρά τους, θα ενημερώνουν τακτικά τους διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο σχετικά με τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να πραγματοποιεί διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς στον κλάδο του τουρισμού και να τους ενημερώνει για θέματα και πρωτοβουλίες που επηρεάζουν τον τουρισμό. Πρόκειται για μια διαδραστική διαδικασία από την οποία αποκομίστηκαν θετικά στο σύνολό τους αποτελέσματα· η διαδικασία αυτή πρέπει να ενδυναμωθεί και να υφίσταται συνεχείς βελτιώσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η Πράσινη Βίβλος για τις ναυτιλιακές υποθέσεις, που καλύπτει τον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό, θα δώσει σε πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς άλλη μια ευκαιρία να συνεισφέρουν στη διαδικασία χάραξης πολιτικής της ΕΕ.

2.1.3. Βελτιωμένη χρήση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων

Ο τουρισμός έχει ωφεληθεί πολύ από τη χρηματοδοτική στήριξη των διαφόρων ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων. Κατά την περίοδο 2007-2013, τα διαρθρωτικά ταμεία και άλλα προγράμματα της ΕΕ θα στηρίξουν χρηματοδοτικά την ανάπτυξη επιχειρήσεων, υπηρεσιών και υποδομών στον κλάδο του τουρισμού.

Η Επιτροπή έχει προβλέψει το ενδεχόμενο χρηματοδότησης σχεδίων που αφορούν τον αειφόρο τουρισμό μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)[9], που παρέχει στήριξη για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο των στόχων

7 Βλέπε: http://europa.eu.int/comm/enterprise/services/tourism/policy-areas/measures.htm και άλλες πρωτοβουλίες όπως η πρόταση οδηγίας για τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά

8 PE 353.597/v03-00

9 Βλέπε: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

«σύγκλισης», «ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης» και «ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας», το ΕΤΠΑ θα παρέχει στήριξη σε περισσότερο βιώσιμες μορφές τουρισμού ώστε να αναβαθμιστεί η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, να αναπτυχθεί η υποδομή πρόσβασης και κινητικότητας και να δοθεί προώθηση στις ΤΠΕ, στις καινοτόμους ΜΜΕ, στα δίκτυα και τους πόλους καινοτομίας, στις υπηρεσίες με υψηλή προστιθέμενη αξία, στις κοινές διασυνοριακές τουριστικές στρατηγικές και στην ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ περιφερειών.

Εξάλλου, το Ταμείο Συνοχής χρηματοδοτεί τις υποδομές για το περιβάλλον και τις μεταφορές, που έχουν πρώτιστη σημασία για τον τουρισμό.

Η τουριστική ανάπτυξη, δεδομένου του δυναμικού της για δημιουργία θέσεων εργασίας, είναι σημαντικός τομέας παρέμβασης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ). Μεταξύ άλλων, το ΕΚΤ συγχρηματοδοτεί σχέδια με στόχο εκπαιδευτικά προγράμματα και κατάρτιση, ώστε να αυξηθεί η παραγωγικότητα και η ποιότητα της απασχόλησης και των υπηρεσιών στον κλάδο του τουρισμού.

Το ΕΚΤ παρέχει επίσης στοχοθετημένη κατάρτιση σε συνδυασμό με μικρές πριμοδοτήσεις πρώτης εγκατάστασης σε τουριστικές μικρο-επιχειρήσεις. Οι ενέργειες αυτές είναι συνήθως πολύ αποτελεσματικές για τη δημιουργία οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης. Συγχρηματοδοτεί, επίσης, ενέργειες για τη στήριξη της επαγγελματικής κινητικότητας.

Σε συνέχεια μιας πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη θέσπιση ενός ειδικού μέτρου στο πλαίσιο του μελλοντικού προγράμματος «Leonardo da Vinci» (τμήμα του νέου ολοκληρωμένου προγράμματος για τη δια βίου μάθηση)[10] με τη μορφή προγράμματος κινητικότητας των μαθητευομένων και των νέων σε αρχική επαγγελματική κατάρτιση, η Επιτροπή ξεκίνησε, το 2005, μια προκαταρκτική σειρά μελετών που θα χρησιμεύσουν για τον εντοπισμό των κύριων χαρακτηριστικών των πιθανών μοντέλων ευρωπαϊκής μαθητείας-κατάρτισης. Οι μελέτες αυτές θα βελτιώσουν τις γνώσεις σχετικά με τα πιθανά εμπόδια της κινητικότητας στην επαγγελματική κατάρτιση. Ο τουρισμός έχει χαρακτηριστεί ως πιθανός πιλοτικός κλάδος. Αυτό αναμένεται να οδηγήσει σε συγκεκριμένες προτάσεις για λύσεις, που θα αποτελέσουν τη βάση ενός προγράμματος ειδικών ενεργειών οι οποίες θα εφαρμοστούν στη δεύτερη φάση αυτού του πιλοτικού έργου.

Οι αγροτικές περιοχές έχουν γίνει ελκυστικότερες και προσφέρουν πολλές περιβαλλοντικές δραστηριότητες με συνέπεια, τις τελευταίες δεκαετίες, ο αγροτικός τουρισμός να έχει καταστεί σημαντική πηγή διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας και να συνδυάζεται αρμονικά με τις γεωργικές δραστηριότητες. Ο αγροτικός τουρισμός μπορεί να αποτελέσει σημαντική ευκαιρία για τα νέα κράτη μέλη και τις υποψήφιες χώρες. Το νέο Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης θα παρέχει στήριξη στα εξής:

- στη βελτίωση της ποιότητας της γεωργικής παραγωγής και των γεωργικών προϊόντων·
- στη βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου·
- στην ενθάρρυνση των τουριστικών δραστηριοτήτων ως τμήμα του στόχου για διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας·

10 COM (2004) 474 της 14.7.2004.

- σε μελέτες και επενδύσεις που συνδέονται με τη συντήρηση, την αποκατάσταση και την αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το νέο προτεινόμενο Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ) παρουσιάζει ως νέο θέμα προτεραιότητας «την αειφόρο ανάπτυξη των περιοχών αλιείας». Ο σκοπός του είναι να μετριαστούν οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της αναδιάρθρωσης στον τομέα της αλιείας και να αναζωογονηθούν οι περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία μέσω της διαφοροποίησης και της δημιουργίας εναλλακτικών διεξόδων για την απασχόληση. Ένας από τους τομείς στους οποίους μπορούν να στραφούν οι δραστηριότητες των αλιέων είναι ο οικολογικός τουρισμός. Μέσω του ΕΤΑ, θα δοθεί επίσης στήριξη στην αλιεία μικρής κλίμακας και στην τουριστική υποδομή. Το Ταμείο παρέχει επίσης στήριξη σε προγράμματα επανακατάρτισης σε επαγγέλματα, εκτός από τη θαλάσσια αλιεία, που μπορεί να συνδέονται με τον τουρισμό.

Το προτεινόμενο «πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία»[11] θα στηρίξει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της ΕΕ, ιδίως δε των ΜΜΕ.

Η έρευνα που θα υποστηριχθεί στο πλαίσιο του προτεινόμενου 7ου προγράμματος έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της ΕΚ[12] μπορεί να αποδώσει οφέλη για τον κλάδο του τουρισμού όπως, για παράδειγμα, η έρευνα για τις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας, τις συμπληρωματικές εφαρμογές, την πολιτιστική κληρονομιά και τη χρήση της γης. Βάση της έρευνας θα αποτελέσει η έρευνα που είχε λάβει στήριξη από τα προηγούμενα προγράμματα-πλαίσιο και αξίζει να διαδοθεί καλύτερα μεταξύ των υπευθύνων για χάραξη πολιτικής και των ενδιαφερόμενων φορέων.

Τα κράτη μέλη, οι περιφέρειες, οι τοπικές αρχές και όλα τα επίπεδα του κλάδου πρέπει να συνεργαστούν ώστε να εξασφαλιστεί ότι ο τουρισμός επωφελείται στο έπακρο από τα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά μέσα και συνεκτιμάται κατά το σχεδιασμό όλων των σχετικών έργων.

2.2. Προώθηση της βιωσιμότητας του τουρισμού

2.2.1. Ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης '21ος αιώνας' (ατζέντα 21) για τον τουρισμό

Η απόδοση άμεσης προτεραιότητας στους στόχους της ανάπτυξης και της απασχόλησης συμβαδίζει με την προώθηση των κοινωνικών ή περιβαλλοντικών στόχων. Η ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας είναι μια βασική συνιστώσα του ευρύτερου στόχου της αειφόρου ανάπτυξης που ορίζεται στη Συνθήκη: βιώσιμη βελτίωση της ευημερίας και του βιοτικού επιπέδου για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενεές.

Στην ανακοίνωση «Βασικές κατευθύνσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού»[13] η Επιτροπή τόνισε ότι έχει ζωτική σημασία η εξασφάλιση της οικονομικής, της κοινωνικής και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας του ευρωπαϊκού τουρισμού, τόσο ως συνεισφορά στην αειφόρο ανάπτυξη στην Ευρώπη και παγκοσμίως, όσο και για τη βιωσιμότητα, τη συνεχή ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την εμπορική επιτυχία αυτού του σημαντικού από οικονομική άποψη κλάδου. Κατά συνέπεια, η ανακοίνωση ήταν η αφετηρία για την προετοιμασία της ευρωπαϊκής ατζέντας 21 για τον τουρισμό.

---

11 COM (2005) 121 τελικό της 6.4.2005
12 Βλέπε: http://europa.eu.int/comm/research/future/index_en.cfm
13 COM (2003) 716 τελικό της 21.11.2003

Το 2004, η Επιτροπή συγκρότησε την Ομάδα για την Αειφορία του Τουρισμού (ΟΑΤ) με σκοπό να ενθαρρυνθεί η συνέργεια μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων και να προσφερθεί συμβολή στη διαδικασία της ατζέντας 21 για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού. Η ΟΑΤ απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες που εκπροσωπούν με ισόρροπο τρόπο τις ενώσεις του κλάδου, από εκπροσώπους τουριστικών προορισμών και συνδικαλιστικών οργανώσεων/της κοινωνίας των πολιτών. Εκπροσωπούνται επίσης οι διοικήσεις των κρατών μελών και διεθνείς οργανισμοί όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού. Η ΟΑΤ δίνει ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον.

Η ΟΑΤ θα ολοκληρώσει το έργο της και θα υποβάλει έκθεση το 2006. Η Επιτροπή θα αρχίσει να οργανώνει τα επόμενα βήματα με βάση τα παραπάνω, ενώ σκοπεύει να χρησιμοποιήσει αυτή την έκθεση ως βάση για να υποβάλει, έως το 2007, πρόταση για μια ευρωπαϊκή ατζέντα 21 για τον τουρισμό.

2.2.2. Ειδικές ενέργειες στήριξης για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού

Η κατάρτιση και η εφαρμογή της ατζέντας 21 για τον τουρισμό αποτελεί μακροπρόθεσμη διαδικασία. Εκτός από την ατζέντα 21, η Επιτροπή σχεδιάζει ειδικές ενέργειες για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής αειφορίας του ευρωπαϊκού τουρισμού, όπως οι εξής:

- ο προσδιορισμός εθνικών και διεθνών μέτρων στήριξης των ΜΜΕ στον κλάδο του τουρισμού και η εδραίωση μιας διαδικασίας ανταλλαγής ορθών πρακτικών.

- η αξιολόγηση του οικονομικού αντικτύπου της βελτιωμένης προσπελασιμότητας στον κλάδο του τουρισμού στη μακροοικονομική ανάπτυξη και στην απασχόληση, στις επιχειρηματικές ευκαιρίες για τις ΜΜΕ, στην ποιότητα των υπηρεσιών και στην ανταγωνιστικότητα.

- η διευκόλυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών στο θέμα του «τουρισμού για όλους».

- η έκδοση οδηγού με θέμα «Πώς να δημιουργήσετε χώρους μάθησης στον κλάδο του τουρισμού» για να δοθεί υποστήριξη στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων στον κλάδο του τουρισμού με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων.

- η μελέτη των τάσεων της απασχόλησης στους τομείς του παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού.

- η ανάπτυξη επίσημων στατιστικών στοιχείων και η ανάθεση της διεξαγωγής μελετών *e-Business W@tch* για να αξιολογηθούν οι μελλοντικές επιπτώσεις και ο αντίκτυπος των ηλεκτρονικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην τουριστική βιομηχανία.

- η συνέχιση των πρωτοβουλιών της Επιτροπής και η συνεργασία με τα κράτη μέλη, τον κλάδο και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, ώστε να καταπολεμηθεί η σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών, ιδίως όταν τέτοια εγκλήματα διαπράττονται από τουρίστες.

2.3. Αύξηση της κατανόησης και της προβολής του τουρισμού

2.3.1. Βελτίωση της κατανόησης του ευρωπαϊκού τουρισμού

Οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων σε δημόσιο και ιδιωτικό επίπεδο χρειάζονται εναρμονισμένα και αναλυτικότερα στατιστικά στοιχεία, που να μπορούν να διατίθενται εγκαίρως. Η οδηγία 95/57/ΕΚ του Συμβουλίου[14] σχετικά με τη συλλογή στατιστικών στοιχείων στον τομέα του τουρισμού θα επικαιροποιηθεί για να συνεκτιμηθεί η εξέλιξη του τουρισμού στην Ευρώπη καθώς και οι ανάγκες των χρηστών. Θα βελτιωθεί σημαντικά από άποψη επικαιρότητας και χρονικής συνέπειας, συνάφειας και συγκρισιμότητας.

Θα δοθεί επίσης προώθηση στη βελτίωση της εναρμόνισης και της εφαρμογής των συμπληρωματικών λογαριασμών για τον τουρισμό (ΣΛΤ) σε σύμπραξη με τα κράτη μέλη, τα εθνικά στατιστικά ιδρύματα και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, καθότι μπορούν να συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση του πραγματικού μεγέθους και της αξίας του κλάδου του τουρισμού. Το έργο αυτό θα ωφεληθεί ιδιαίτερα από τις εμπειρίες που έχουν συγκεντρωθεί από τα πιλοτικά έργα που χρηματοδοτήθηκαν από την Επιτροπή (2002-2006).

Η Eurostat θα εξακολουθήσει να παράγει ειδικές εκδόσεις και δημοσιεύσεις χρήσιμες για τον κλάδο και τις δημόσιες διοικήσεις, όπως το «Panorama on tourism», το «Pocketbook on tourism» και η σειρά «Statistics in Focus» για τις χειμερινές και θερινές τάσεις, την ΤΠΕ στον τουρισμό, τους τρόπους διακοπών των Ευρωπαίων, την απασχόληση στον τουρισμό κ.λπ.

2.3.2. Στήριξη της προώθησης των ευρωπαϊκών προορισμών

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών έχει δημιουργήσει ανταγωνιστικές πιέσεις αλλά ταυτόχρονα και ευκαιρίες, καθώς η οικονομική κατάσταση των τουριστών από νέες αγορές (όπως η Κίνα, η Ρωσία και η Ινδία) τους επιτρέπει να πραγματοποιούν διακοπές υψηλού επιπέδου. Η προσέλκυση περισσότερων τουριστών στην Ευρώπη θα ευνοήσει τη δημιουργία ανάπτυξης και θέσεων εργασίας.

Για να συνεισφέρει στην εμπορική προώθηση της Ευρώπης ως δέσμης ελκυστικών τουριστικών προορισμών, η Επιτροπή χρηματοδότησε την ίδρυση της πύλης Ιντερνέτ ευρωπαϊκών τουριστικών προορισμών. Στην πύλη αυτή θα περιλαμβάνονται πρακτικές πληροφορίες για την Ευρώπη, όπως ο ταξιδιωτικός προγραμματισμός (μεταφορές, καιρός και ημερολόγιο) ή συστάσεις για το «που να πάτε» και «τι να κάνετε» καθώς και σύνδεσμοι με εθνικούς δικτυακούς τόπους. Η πύλη θα τεθεί σε λειτουργία το Μάρτιο του 2006 και υπεύθυνη για τη διαχείρισή της θα είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδίων.

Διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις και περιοχές διοργανώνουν πληθώρα πολιτιστικών εκδηλώσεων (όπως η Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα[15] ή διάφορα φεστιβάλ) και αθλητικών διοργανώσεων· τέτοιες εκδηλώσεις μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην εμπορική προώθηση της εικόνας της διοργανώτριας πόλης ή περιοχής πριν, κατά τη διάρκεια, και μετά το πέρας της εκδήλωσης. Οι ΜΜΕ που συνδέονται με τον τουρισμό είναι εκείνες που μπορούν κατ' εξοχήν να ωφεληθούν σε μεγάλο βαθμό από τέτοιου είδους εκδηλώσεις, εφόσον συμμετάσχουν κατάλληλα σε όλα τα στάδια της διοργάνωσής τους.

---

14 Επίσημη Εφημερίδα L 291 της 06/12/1995, σ. 0032 - 0039

15 Βλέπε: http://europa.eu.int/comm/culture/eac/other_actions/cap_europ/cap_eu_en.html

Η Επιτροπή θα αναλύει τον αντίκτυπο που έχουν αυτές οι εκδηλώσεις στις ΜΜΕ που συνδέονται με τον κλάδο του τουρισμού. Τα αποτελέσματα αυτής της εργασίας και οι συστάσεις που θα απευθυνθούν στους μελλοντικούς διοργανωτές εκδηλώσεων θα παρουσιαστούν στο πλαίσιο ευρωπαϊκού συνεδρίου.

Πολλοί ευρωπαϊκοί τουριστικοί προορισμοί αναπτύσσουν επιτυχημένες πρακτικές για την προώθηση της αειφορίας του τουρισμού. Οι πρακτικές αυτές μπορούν να χρησιμεύσουν ως παραδείγματα για όλους τους προορισμούς που επιθυμούν να βελτιώσουν τον τουρισμό τους. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα διερευνήσει τη δυνατότητα αύξησης της ευαισθητοποίησης γύρω από αυτές τις ορθές πρακτικές, ενδεχομένως μέσω ενός «βραβείου αριστείας τουριστικών προορισμών».

2.3.3. Βελτίωση της προβολής του τουρισμού: ένας κοινός στόχος

Η Επιτροπή, σε σύμπραξη με τις εθνικές δημόσιες διοικήσεις και τους ενδιαφερόμενους φορείς του κλάδου, εργάζεται ακατάπαυστα για την αύξηση της προβολής και της κατανόησης του ευρωπαϊκού τουρισμού δεδομένου ότι συχνά, λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα του, ο τουρισμός γίνεται αντιληπτός υπό τη στενή έννοια και όχι ως φαινόμενο που επηρεάζει πολυάριθμα τμήματα του οικονομικού και κοινωνικού ιστού.

Από το 2002, τα κράτη μέλη διοργανώνουν κάθε χρόνο εκ περιτροπής ένα Ευρωπαϊκό Φόρουμ Τουρισμού. Για τη διοργάνωση του Φόρουμ, το εκάστοτε κράτος μέλος συνεργάζεται στενά με την Επιτροπή, τα άλλα κράτη μέλη και τον ευρωπαϊκό τουριστικό κλάδο. Η οργάνωση του Φόρουμ σε αρκετά από τα νέα κράτη μέλη (2004 Ουγγαρία, 2005 Μάλτα και 2006 Κύπρος) παρέχει στην εκδήλωση προστιθέμενη αξία.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται στενά με όλους τους εμπλεκόμενους συντελεστές ώστε:

- να εξασφαλίζεται ότι τα θέματα που συζητώνται είναι συναφή με τις σημερινές συνθήκες,
- να αυξηθεί η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων του κλάδου στο Φόρουμ, και
- να βελτιωθεί η προβολή αυτού του θεσμού σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Επίσης, ορισμένες Προεδρίες του Συμβουλίου έχουν οργανώσει συναντήσεις Υπουργών Τουρισμού, ειδικά συνέδρια και εκδηλώσεις, είτε έχουν αναλάβει ρόλο συνδιοργανωτή του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Τουρισμού με τις οργανώτριες χώρες. Τέτοιου είδους εκδηλώσεις έχουν αξία καθότι διευκολύνουν τις στενές επαφές μεταξύ των υπευθύνων λήψης αποφάσεων και των ενδιαφερόμενων φορέων, δίνουν έμφαση σε συγκεκριμένα θέματα και παρέχουν αυξημένη προβολή στον ευρωπαϊκό τουρισμό. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να στηρίζει ενεργά τέτοιες πρωτοβουλίες και θα ενθαρρύνει τις μελλοντικές Προεδρίες να τη μιμηθούν.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ο περίπλοκος χαρακτήρας του τουρισμού και η μεγάλη ποικιλία των εμπλεκόμενων συντελεστών απαιτούν τη συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων φορέων κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή των σχετικών ευρωπαϊκών πολιτικών και μέτρων. Τα κοινοτικά θεσμικά όργανα, οι εθνικές διοικήσεις, οι επαγγελματικές οργανώσεις, οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι, οι ΜΚΟ και οι ερευνητές πρέπει να δημιουργήσουν συμπράξεις σε όλα τα επίπεδα για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα και να καταδειχθεί η σημασία του ευρωπαϊκού

τουρισμού. Η ανάπτυξη της συνεργασίας και των εταιρικών σχέσεων στο πλαίσιο της ανανεωμένης πολιτικής μπορεί να επανεξετάζεται τακτικά στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Φόρουμ Τουρισμού.

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τις ενέργειες και τον τρόπο εφαρμογής τους που σχεδιάζει η Επιτροπή στον τομέα του τουρισμού μέσα στο ισχύον νομικό πλαίσιο της ΕΕ για να υπάρξει καλύτερη εκμετάλλευση του δυναμικού του κλάδου για ανάπτυξη και απασχόληση με βιώσιμο τρόπο. Υπογραμμίζει, επίσης, τον τρόπο με τον οποίο οι διάφοροι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να συμμετάσχουν στις κοινοτικές ενέργειες. Η ανανεωμένη πολιτική αφορά όλες τις κύριες πλευρές της ανάπτυξης ευρωπαϊκής πολιτικής και καθιστά δυνατή την εποικοδομητική συνεργασία όλων των εμπλεκομένων. Ο βαθμός της επιτυχίας της θα εξαρτηθεί από την ανταπόκριση και την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων.